

Prasa sądecka od zarania do dziś 1891-2011

Wydawnictwo Edukacyjne

Prasa sądecka od zarania do dziś 1891-2011

Pod redakcją Bolesława Faron
Współpraca:
Agnieszka Ogonowska

Wydawnictwo Edukacyjne
Kraków

Prace Monograficzne
Małopolskiej Wyższej Szkoły im. Józefa Dietla w Krakowie
Nr 2

Publikacja dofinansowana przez Małopolską Wyższą Szkołę im. Józefa Dietla w Krakowie
oraz Urząd Miasta Nowego Sącza

Recenzent:
prof. zw. dr hab. Tomasz Goban-Klas

Projekt okładki i karty tytułowej: *Kamila Dąbrowa*
Fotografie na okładce: *Piotr Drożdżik*, widoki Nowego Sącza

Redaktor prowadzący: *Bolesław Faron*
Współpraca: *Agnieszka Ogonowska*

Tłumaczenie, korekta streszczeń w języku angielskim: *Patryk Dobrowolski*

Redaktor wydania: *Iwona Dudzińska*
Korekta: *Jakub Biel, Monika Pasek*
Skład i łamanie: *Kamila Dąbrowa*

© Copyright by Bolesław Faron
© Copyright by Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2022

ISBN 978-83-65669-96-4

Wydawnictwo Edukacyjne Sp. z o.o.
ul. Wielkotyrnowska 35; 31-326 Kraków
tel./faks.: 12 638 00 50; 12 626 08 18
e-mail: handel@we.pl

Spis treści

Od redaktora.....	7
Jerzy Jarowiecki	
Kształtowanie się środowiska prasowego Nowego Sącza i regionu	9
Adam Ruta	
„Szkolnictwo Ludowe” – pierwsze sądeckie czasopismo (1891-1913)	29
Jerzy Waligóra	
Czy Młoda Polska dotarła do Nowego Sącza? O prasie sądeckiej w okresie Młodej Polski (przegląd artystyczny).....	41
Kazimierz Gajda	
Z teatraliów Stanisława Klemensiewicza w „Kurierze Podhalańskim” 1927	53
Jacek Rozmus	
„Nowiny Wojenne”. Sytuacja na frontach i codzienność Nowego Sącza 1914-1915	65
Jan Wnęk	
Sądeckość w świetle regionalnej prasy z lat 1918-1939	79
Tadeusz Aleksander	
Prasa młodzieżowa w międzywojennym Nowym Sączu.....	99
Sylwester Rękas	
Przyczynek do badania prasy konspiracyjnej w latach 1940-1945	104
Andrzej Mączyński	
Trudne początki „Rocznika Sądeckiego”	111
Franciszek Leśniak	
„Rocznik Sądecki” (1939-2010). Najważniejsze czasopismo naukowe regionu sądeckiego	120

Feliks Kiryk	
Refleksje redaktora „Rocznika Sądeckiego”	144
Sławomir J. Tabkowski	
„Wiadomości Sądeckie” („Wiadomości Sądecko-Limanowskie”) a czas przełomu i nadziei 1954-1957	149
Jerzy Leśniak	
Tygodnik „Dunajec” (1980-1990).....	163
Bolesław Faron	
„Almanach Muszyny” – regionalne pismo pogranicza	182
Bolesław Faron	
Problematyka regionalna w „Almanachu Sądeckim”. Rekonesans	207
Agnieszka Ogonowska	
Kultura. Historia. Tekst. Analiza zawartości „Almanachu Łąckiego”	220
Agnieszka Ogonowska	
Między prezentacją a reprezentacją. „Sądeczanin”: analiza funkcjonalna miesięcznika	232
Maria Teresa Lizisowa	
Narracja w „Sądeczaninie”	246
Elżbieta Pachon i in.	
„Biuletyn Sądeckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku”. Prasa dla seniorów	262
Ewa Hołysz	
Prasa lokalna w powiecie nowosądeckim. Analiza wybranych tytułów.....	272
Ignacy S. Fiut	
Formy kultury w prasie sądeckiej.....	292
Leszek Migrala	
Prasa parafialna Nowego Sącza (zarys problematyki).....	311
Leszek Migrala	
Współczesna prasa turystyczna Nowego Sącza	324
Wanda Matras-Mastalerz	
Prasa ziemi limanowskiej na przełomie XX i XXI wieku	329
Marta Treit	
Prasa sądecka w zbiorach Sądeckiej Biblioteki Publicznej.....	350
Rafał Skąpski	
Zofia Skąpska w sądeckiej prasie – nowele, opowiadania, sprawozdania.....	362
Streszczenia artykułów w języku angielskim	375
Indeks czasopism.....	382

Od redaktora

W dniach od 16 do 17 czerwca 2011 r. odbyła się w Nowym Sączu, w Miasteczku Galicyjskim, Ogólnopolska Sesja Naukowa nt. *Prasa sądecka od zarania do dziś (1891-2011). W 120. rocznicę wydania w Nowym Sączu pierwszego czasopisma* pod patronatem Prezydenta Miasta Nowego Sącza Ryszarda Nowaka. Organizatorami imprezy byli: Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Małopolskiej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Józefa Dietla w Krakowie przy współpracy Wydawnictwa Edukacyjnego w Krakowie, Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Civitas Christiana Oddział w Nowym Sączu. Podczas obrad wygłoszono dwadzieścia osiem referatów, z nich to znakomita większość znalazła się w tomie, który oddajemy do rąk Czytelników.

Pojęcie prasa sądecka rozumiemy szeroko. Idzie o historyczne pojęcie Sądeckczyzny i o granice byłego województwa nowosądeckiego, ze szczególnym uwzględnieniem prasy wydawanej w Nowym Sączu. Wśród referatów można wyróżnić teksty syntetyczne, przeglądowe (np. o prasie parafialnej czy turystycznej) czy charakteryzujące poszczególne tytuły („Dunajec”, „Sądeczanin”). Wprawdzie skrótowe syntezy prasy sądeckiej ukazywały się już wcześniej, jak Kazimierza Golachowskiego *Dzieje prasy nowosądeckiej 1891-1961* („Rocznik Sądecki” 1962, tom V), Bogdana Potońca *Prasa nowosądecka w latach 1891-1996* („Rocznik Sądecki” 1992-1993, tom XX) czy *Prasa województwa nowosądeckiego* („Almanach Sądecki” 1997, nr 2), pisali o niej również Jerzy Leśniak i Augustyn Leśniak w *Encyklopedii sądeckiej* (Nowy Sącz 2000) czy Henryka Kramarz, tekst pt. *Życie kulturalne*, zamieszczony w tomie *Dzieje miasta Nowego Sącza* pod redakcją Feliksa Kiryka i Stanisława Plazy. T. II (Kraków 1993), to książka *Prasa sądecka od zarania do dziś* jest pierwszą tak obszerną panoramą tej sfery życia społecznego w Nowym Sączu.

Podczas obrad jeden z referentów próbował wskazać jako rok początków prasy sądeckiej 1868, kiedy to ukazały się cztery numery „Tygodnika Szkolnego” pod redakcją Franciszka Murdzińskiego. Dzisiaj pismo znane jest jedynie z opisów bibliograficznych. Ukazywało się w nakładzie pięćdziesięciu egzemplarzy i drukowane było w jakimś małym zakładzie poligraficznym. Jak z tego wynika, nie ma podstaw, by rok 1868 uznać

za narodziny prasy sądeckiej. Pismo ukazywało się krótko, w niskim nakładzie, nie miało kontynuatora. Należy ten fakt określić jako przypadkowy epizod, a nie faktyczny początek prasy sądeckiej. Za autentyczne narodziny prasy sądeckiej uznać należy ukazanie się pierwszego numeru „Szkolnictwa Ludowego”, które pojawiło się na rynku 13 stycznia 1891 r. z podtytułem „Organ nauczycielstwa ludowego”. Ukazywało się ono przez dłuższy czas, jednocześnie pojawiały się nowe tytuły. Od 1891 r. prasa na stałe za gościła w Nowym Sączu (o „Szkolnictwie Ludowym” pisze w tym tomie Adam Ruta).

Oddajemy do rąk Czytelników pierwszą – jak się już rzekło – tak obszerną panoramę czasopiśmiennictwa nowosądeckiego, która może służyć studentom licznych studiów dziennikarskich, badaczom prasy polskiej, wszystkim zainteresowanym Sądecczyzną. W Nowym Sączu, na ziemi sądeckiej jeszcze pod zaborami pojawiały się ciekawe inicjatywy w zakresie życia społecznego, a wśród nich prasa. Nie wszystkie tytuły mogły być oczywiście uwzględnione w tej księdze, komplet Czytelnik znajdzie w bibliografii przygotowanej przez Sądecką Bibliotekę Publiczną, my prezentujemy najistotniejsze zjawiska w tej dziedzinie z ostatnich stu dwudziestu lat.

Bolesław Faron

Kraków, we wrześniu 2011 roku